

KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS A PARLAMENTI LOBBILISTA GYAKORLATÁRÓL

- összefoglaló -
2005. május

Bevezetés

Az 1990-es évek elejétől mind a közigazgatás, mind a gazdasági élet területén egyre hangsúlyosabbá válik a társadalmi érdekérvényesítés szükségessége. A Magyarországon lezajlott rendszerváltás utáni társadalmi-gazdasági folyamatban jelentős mértékben érintett érdekcsoportok különbözőképpen reagálnak a megjelenő problémákra.

A tengeren túli és a nyugat európai országok egyaránt megfelelően kialakították az érdekérvényesítés fórumait és módjait, számos országban megteremtették annak törvényi szintű szabályozását. A lobbizás természetes része a politikai és gazdasági életnek.

Magyarországon a lobbizás szabályozására, ezzel együtt magának a tevékenységnek az általános érvényű definiálására mind ez idáig nem került sor. Az érdekérvényesítők ugyanakkor hazánkban is jelen vannak, az állam- és közigazgatás valamennyi szereplőjénél kifejtik tevékenységüket.

A lobbizás egyik fő színtere a fejlett demokráciákban a parlament. Magyarországon 1994 óta hatályos az a házszabályi rendelkezés, amely lehetővé teszi országos érdekképviseleti és társadalmi szervezetek számára a parlamenti lobbiszervezetek listáján történő szereplést, ezzel lehetőséget adva számukra az országgyűlési érdekérvényesítő tevékenységre.

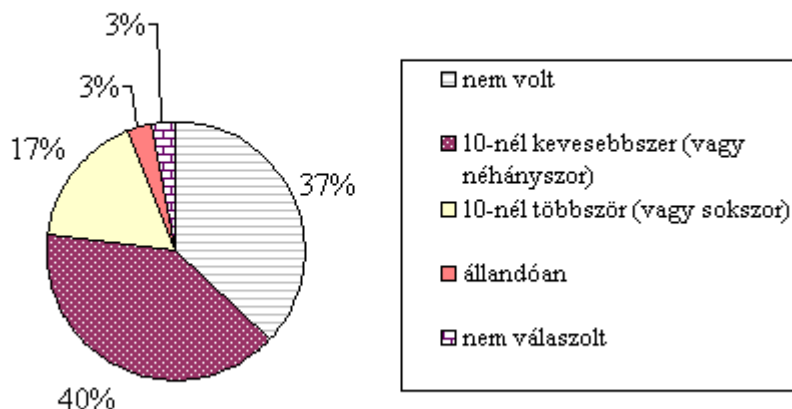
A parlamenti lobbis gyakorlatáról ez idáig nem készült átfogó felmérés. Az Első Magyar Lobbis Szövetség ezt felismerve kezdeményezte a parlamenti lobbilista gyakorlatáról szóló kérdőíves kutatás megvalósítását. A kezdeményezésre nyitott volt az Országgyűlés Civil Irodája. A felmérés előkészítése, megvalósítása és feldolgozása az Első Magyar Lobbis Szövetség és a Civil Iroda együttműködésében valósult meg.

2004 decemberében valamennyi, az Országgyűlésnél jegyzékbe vett érdekképviseleti és társadalmi szervezet (597 szervezet) megkapta a parlamenti lobbilista gyakorlatáról szóló kérdőívet. A 2005. január 20-i válaszadási határidőn túl is beérkezett válaszokat figyelembe véve, összesen **192 szervezet** küldte vissza kitöltve azt. Jelen dokumentum e válaszok összefoglalását tartalmazza.

I. Lobbizás a parlamentben

A kérdőívet kitöltő szervezetek **közel kétharmada (63%) volt már a Parlamentben** és/vagy a Képviselői Irodaházban **lobbizás céljából**. Arra a kérdésre, hogy hányszor volt lobbizni, **a szervezetek 40%-a a 10-nél kevesebbszer** (vagy néhányszor) kategóriát jelölte meg, 17%-a a 10-nél többször (vagy sokszor) lobbizott, és mindössze 3%-a lobbizik állandóan az Országgyűlésben.

Hányszor volt lobbizni a Parlamentben és/vagy a Képviselői Irodaházban?

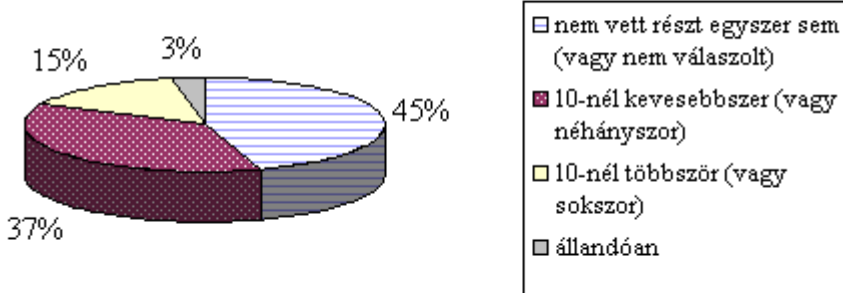

A lobbizók közel fele (48%) meghívásra teszi azt, 23%-a saját kezdeményezésre, bejelentkezéssel, 29%-uk meghívásra és bejelentkezéssel is lobbizik.

II. Lobbizás a bizottságoknál

A válaszadó szervezetek több mint fele (56%) részt vett már bizottsági ülésen. 10-nél kevesebbszer (vagy néhányszor) 37%-uk, 10-nél többször 15%-uk, rendszeresen 3%-uk jár bizottsági ülésre.

Hányszor vett részt parlamenti bizottsági ülésen?

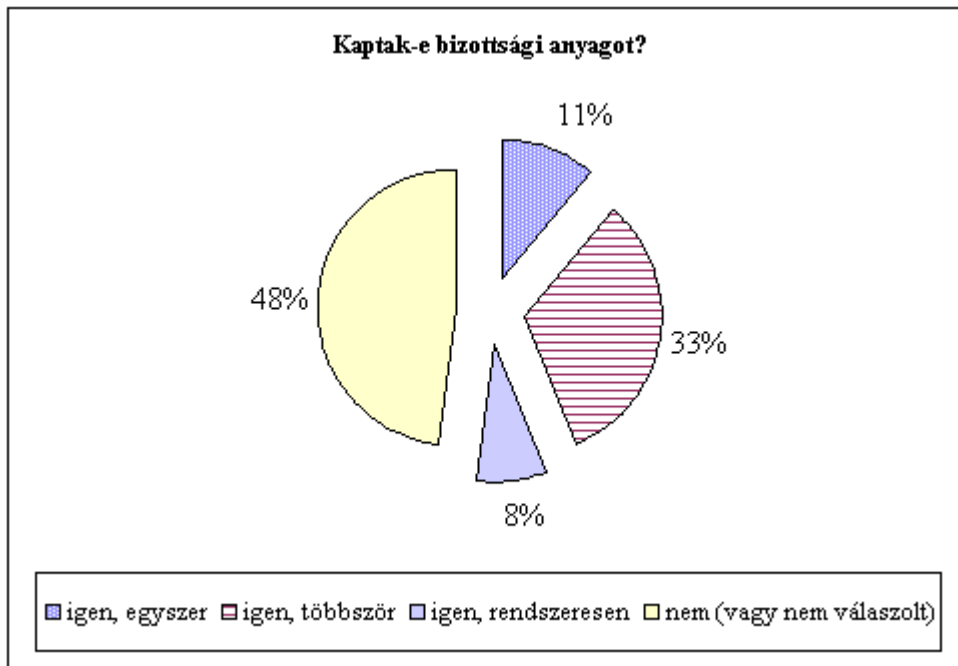

A bizottsági ülésen részt vett szervezetek **64%-a meghívást kapott**, 13%-a bejelentkezett, és 22%-uk mindkét módon jutott már el bizottsági ülésre.

A legtöbb szervezet a Gazdasági bizottság (14%), a Környezetvédelmi bizottság (11%), a Mezőgazdasági bizottság (9%), a Költségvetési és pénzügyi bizottság (6%), az Alkotmány- és igazságügyi bizottság (5%), a Szociális és családpolitikai bizottság (5%), a Foglalkoztatási és munkaügyi bizottság (5%), az Idegenforgalmi bizottság (5%) és az Önkormányzati bizottság (5%) ülésein vett részt.

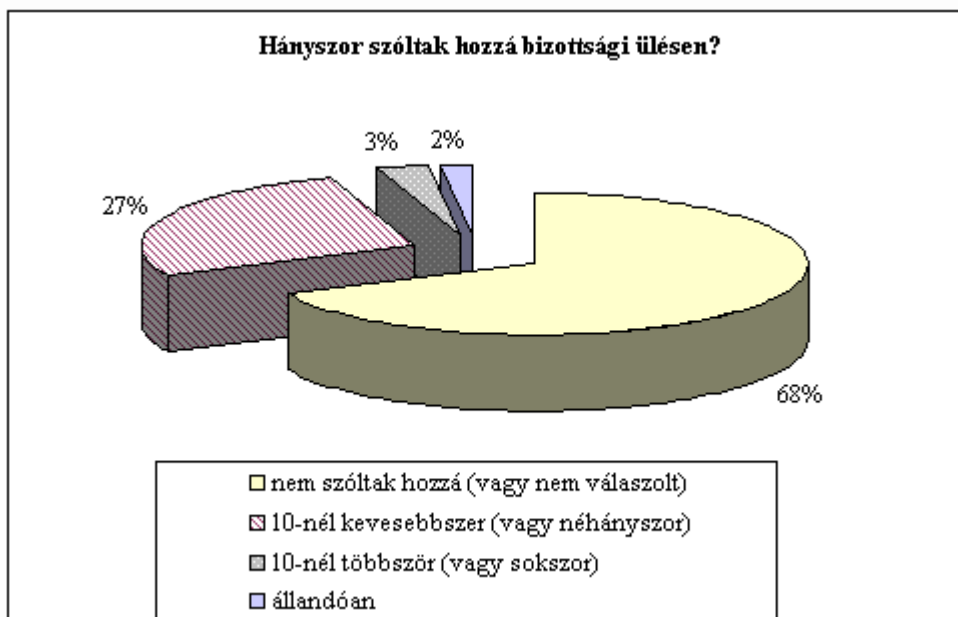
<i>Bizottság</i>	<i>A szervezetek hány százaléka jelölte meg</i>
Gazdasági bizottság	14%
Környezetvédelmi bizottság	11%
Mezőgazdasági bizottság	9%
Költségvetési és pénzügyi bizottság	6%
Alkotmány- és igazságügyi bizottság	5%
Szociális és családjogi bizottság	5%
Foglalkoztatási és munkaügyi bizottság	5%
Idegenforgalmi bizottság	5%
Önkormányzati bizottság	5%
Egészségügyi bizottság	4%
Ifjúsági és sport bizottság	4%
Informatikai és távközlési bizottság	4%
Honvédelmi bizottság	3%
Oktatási és tudományos bizottság	3%
Társadalmi szervezetek bizottsága	3%
Emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi bizottság	2%
Területfejlesztési bizottság	2%
Külügyi bizottság	2%
Kulturális és sajtó bizottság	1%
Rendészeti bizottság	1%
Európai integrációs ügyek bizottsága	1%
Ügyrendi bizottság	1%
Mentelmi, összeférhetlenségi és mandátumvizsgáló bizottság	0%
Nemzetbiztonsági bizottság	0%
Számvevőszéki bizottság	0%

A válaszadók több mint fele (52%) kapott már bizottsági anyagot: 11% egyszer kapott, **egyharmaduk (33%) többször** és 8%-uk rendszeresen kap bizottsági anyagokat.

Azok közül, akik már kaptak bizottsági anyagot **51% kérés nélkül kapta**, 37%-uk részére a bizottság kérésre küldte meg az anyagokat. 12% mindkét módon jutott már hozzá bizottsági anyagokhoz.

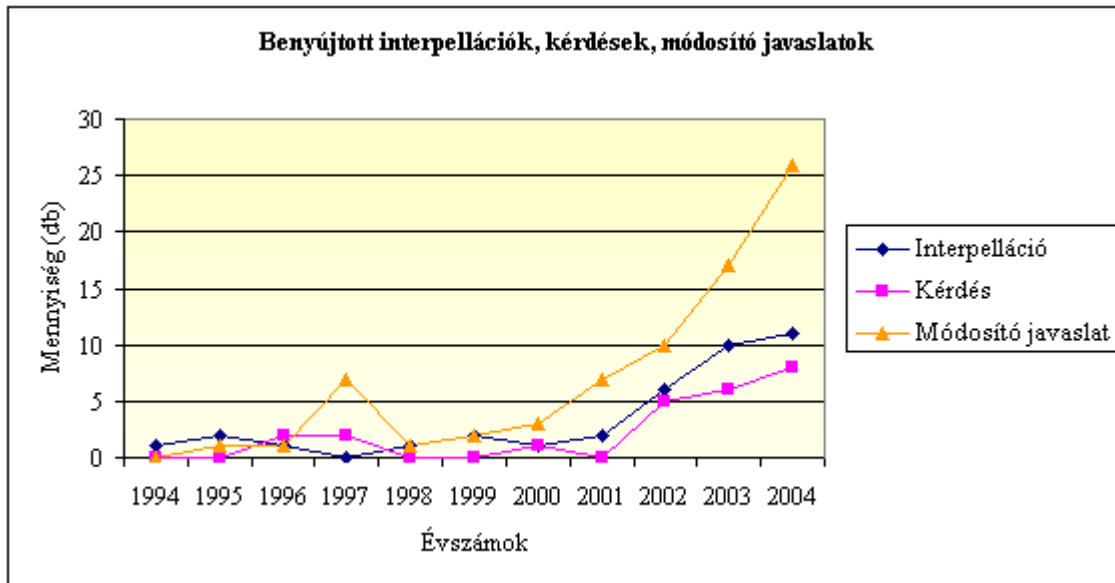
A válaszadó szervezetek **közel egyharmada (33%) hozzászólt már bizottsági ülésen**. Az összes válaszadó szervezet 27%-a 10-nél kevesebbszer szólt hozzá az ülésekhez, és csupán 5%-uk 10-nél többször.

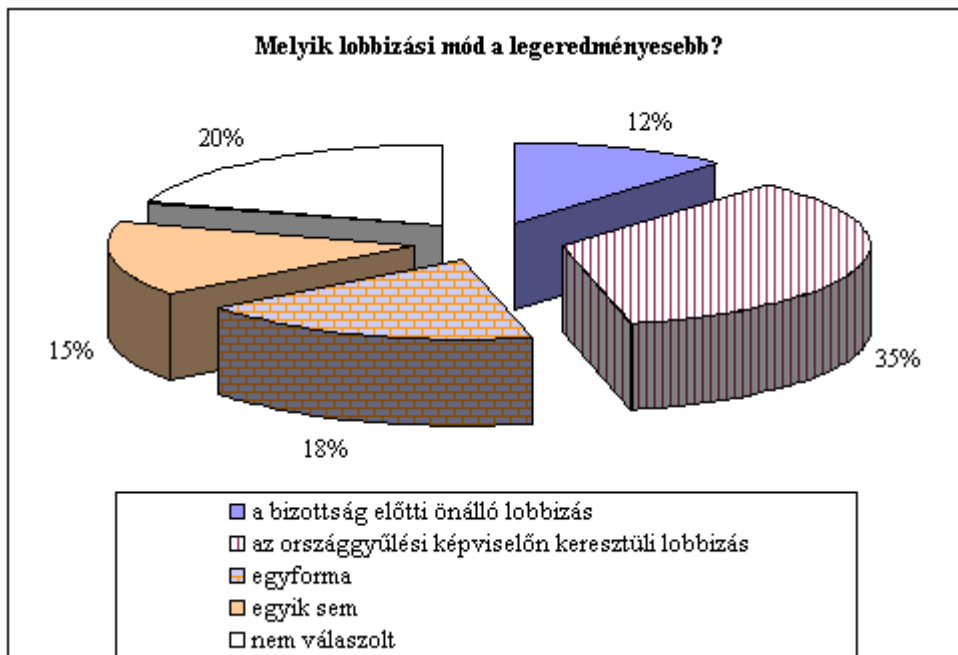
III. Lobbizás a képviselőnél

A válaszadó szervezetek 39%-a igennel válaszolt arra a kérdésre, hogy lobbizásuk eredményeként egy országgyűlési képviselő interpellált, kérdezett vagy javaslatot nyújtott be a parlamentben. Az országgyűlési képviselők által a lobbiszervezetek kezdeményezésére benyújtott interpellációk,

kérdések, módosító javaslatok száma az utóbbi három évben növekedett szignifikánsan. Az alábbi ábra mutatja évenkénti bontásban az egyes műfajokból benyújtott mennyiséget.

A válaszadó szervezetek **35%-a úgy véli, hogy az országgyűlési képviselő meggyőzésén keresztül lehet eredményesebben lobbizni**. 12%-uk szerint a bizottság előtti önálló lobbizás az eredményesebb. Közel egytizedük (18%) véleménye szerint egyforma a két lobbizási módszer eredményessége. A válaszadók 15%-a egyik formát sem tartja hatékonynak.

IV. A lobbilista jelenlegi szabályozása

A lobbilista szabályozásának előnyeire vonatkozó kérdésnél a legtöbben a **valódi konzultációs lehetőséget** és a **tájékoztatási lehetőséget** (mindkettő említési százaléka: 19) **említették**. A lobbilista hátrányaként minden tizedik szervezet (10%) azt említette meg, hogy valójában nem kérdezik meg véleményét.

A válaszadó szervezetek háromnegyede (75%) jelölt meg egy konkrét évszámot annál a kérdésnél, hogy mióta szerepel a lobbistán. Közülük néhányan (8%) olyan dátumot adtak meg, amikor a lobbista még nem létezett. A szervezetek negyede (25%) nem válaszolt a kérdésre.

Figyelemreméltó adat, hogy a válaszadó szervezetek közel 10%-a nem ismeri a lobbistára vonatkozó jelenlegi szabályozást.

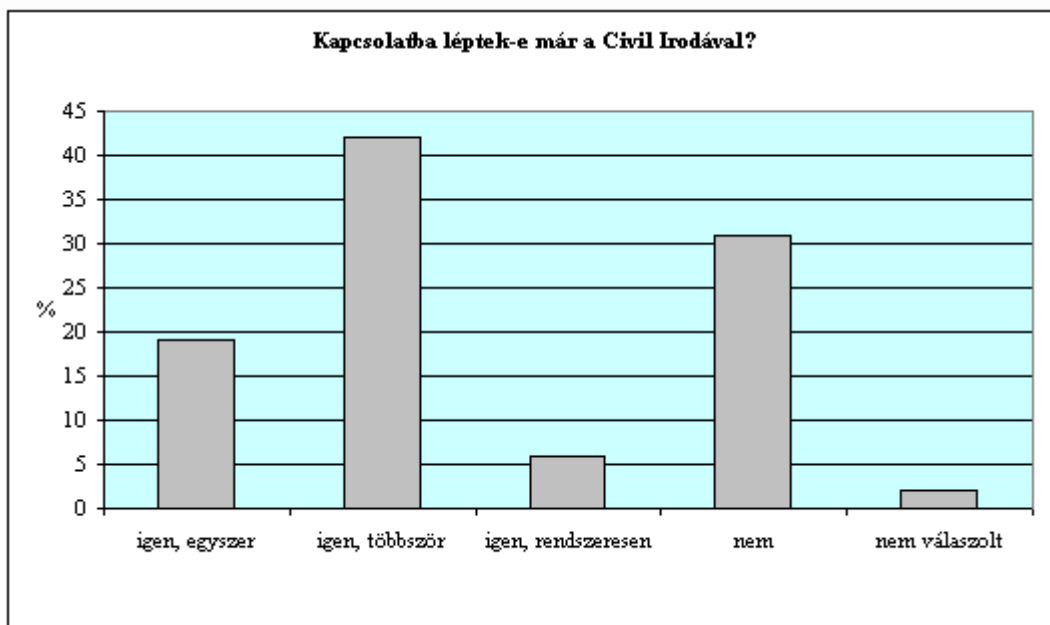
Annál a kérdésnél, hogy mit változtatnának a parlamenti lobbista jelenlegi szabályozásán, a legtöbb szervezet (a válaszadók 7%-a) a **kötelező véleményeztetést** és a **civilek bizottsági ülésekre történő kötelező meghívását** említette. Emellett még az alábbi konkrét válaszok érkeztek:

- képviselők külön foglalkozzanak egy-egy szervezettel,
- bármelyik bizottsági ülésen részt lehessen venni,
- megkönnyíteni a kapcsolatfelvételt a képviselőkkel,
- megkönnyíteni a kapcsolatfelvételt EP képviselőkkel,
- több idő a javaslatok tanulmányozására.

V. Kapcsolat az Országgyűlés Civil Irodájával

Majdnem minden válaszadó szervezet (95%) hasznosnak tartja, hogy az Országgyűlés Civil Irodája a parlamenti ülésszakok kezdetén megküldi a lobbistán szereplő szervezeteknek a törvényalkotási programot.

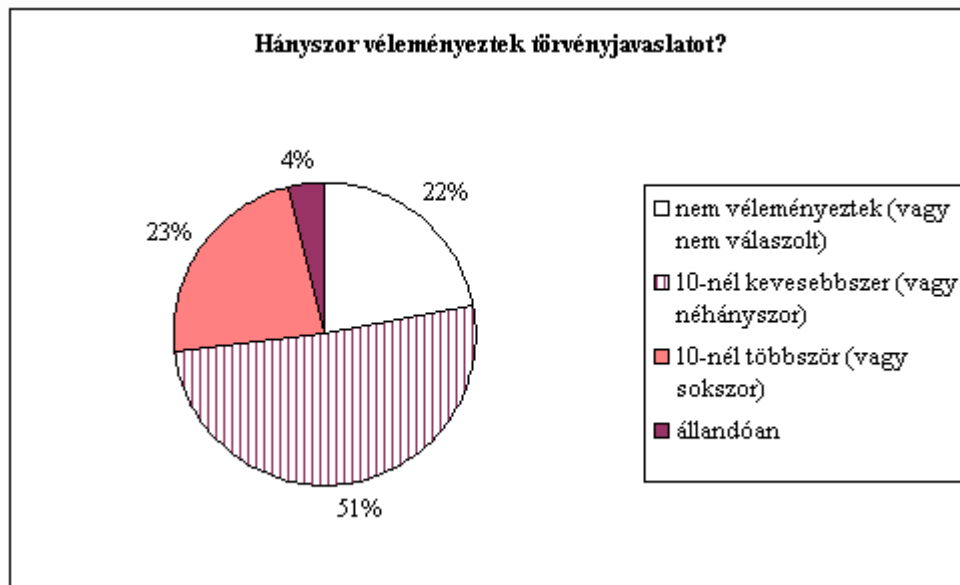
A válaszadó szervezetek kétharmada (67%) már legalább egyszer kapcsolatba lépett a Civil Irodával: 19%-uknál egyszer, 42%-uk esetében ez többször fordult elő. A válaszadók 6%-ának rendszeres a kapcsolata az irodával.

A legtöbb szervezet információt kért a Civil Irodától (36%), részt vett az iroda rendezvényein (37%), illetve valamivel kisebb hányaduk (26%) törvényjavaslat véleményezése* céljából lépett kapcsolatba az irodával.

Annál a kérdésnél, hogy véleményezett-e már törvényjavaslatot, a kérdőívet kitöltő szervezetek 81%-a az "igen"-t jelölte meg. Azok a szervezetek, amelyek már véleményeztek törvényjavaslatot, azt általában több alkalommal tették. 4%-a a szervezeteknek állandóan véleményez.

* A nyitott jogalkotás elősegítése érdekében a Civil Iroda kezdeményezésére valósult meg a civil szervezetek számára kiemelt jelentőségű törvényjavaslatok (pl.: a Nemzeti Civil Alapprogramról szóló, a jogalkotásról szóló) véleményeztetése.

A válaszadó szervezetek négyötöde (79%) legalább egyszer meglátogatta a Civil Iroda honlapját. 56% többször járt már a honlapon, 10% pedig rendszeresen látogatja a Civil Iroda internetes oldalait.

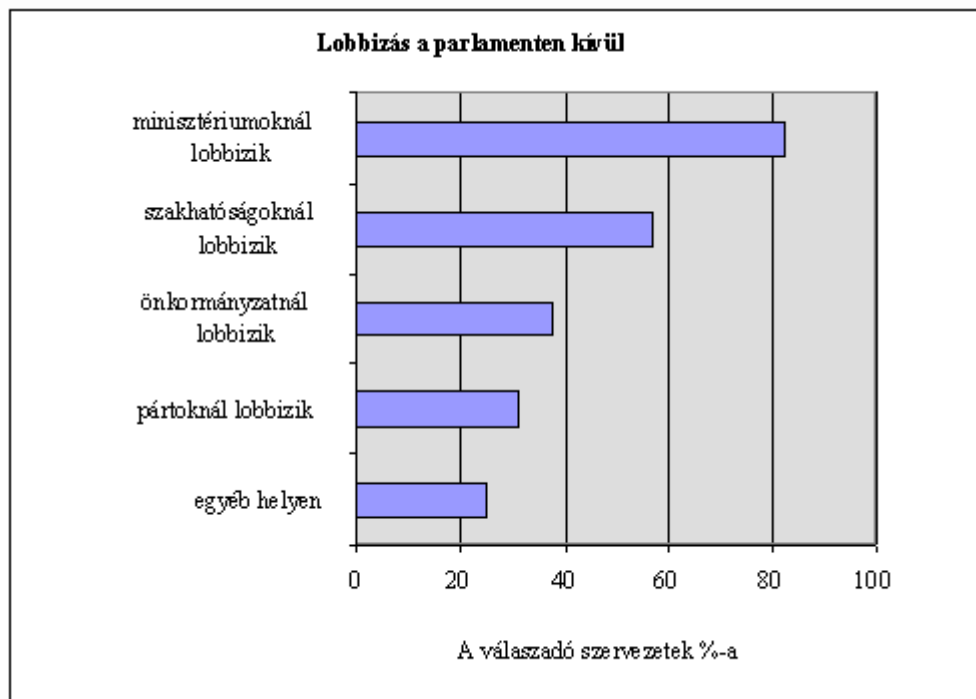
A Civil Iroda tevékenységének fejlesztésével kapcsolatban számos javaslatot tettek a válaszadók. Több választ is megjelölhettek az egyes szervezetek. 47% azt javasolja, hogy **több rendezvényt** szervezzen az iroda. 49%-a a szervezeteknek **több írásos anyag kiküldését** tartaná szükségesnek, 30% pedig **egyéb javaslatokat** is tett.

Az egyéb javaslatok között több szervezet válaszában is szerepeltek az alábbiak:

- a kapcsolattartás szorosabbá, rendszeresebbé tétele,
- az elektronikus formában történő kapcsolattartás fejlesztése,
- tájékoztatás a pályázati lehetőségekről,
- a tevékenység fejlesztése szakterületekre, érdekcsoportokra bontva,
- a civil szervezetek érdekvédő, érdekérvényesítő tevékenységének és képességének támogatása,
- a parlamenti bizottságok és a civil szervezetek közötti együttműködés fejlesztése,
- a tevékenység kapcsolása a Nemzeti Civil Alapprogramhoz,
- képzések szervezése.

VI. Érdekérvényesítés a parlamenten kívül

Majdnem valamennyi válaszadó szervezet (94%) a parlamenten kívül is folytat érdekérvényesítő tevékenységet. 83%-uk a minisztériumoknál, 57%-uk a szakhatóságoknál, 38%-uk az önkormányzatnál, 31%-uk a pártoknál és 25%-uk egyéb helyen is lobbizik.

VII. Javaslatok a hazai lobbizás eredményességének javítására

A hazai lobbizás eredményességének javítása érdekében a legtöbb szervezet az alábbiakat javasolta:

<i>Javaslat</i>	<i>A válaszadók %-ában</i>
Nyilvánosság a lobbitevékenységnek	7%
Vegyék komolyan a civileket	5%
Kötelező véleményeztetés	5%
Lobbitorvény	4%
Közös programok a bizottságokkal	3%

A fentiekén kívül még az alábbi javaslatokat is említették:

- pénzügyi forrás a lobbistáknak,
- a civilek nagyobb bevonása,
- információ a bizottsági munkáról, a törvényjavaslatokról,
- a lobbiszervezetek minősítése,
- átlátható lobbirendszer,
- több idő a javaslatok kidolgozására,
- honlap a civilek számára,
- civilek és lobbisták szétválasztása,
- állandó belépő a parlamentbe,
- az EU lobbilehetőségek megismerése, kihasználása,
- etikai kódex.

ÖSSZEGZÉS

A válaszadó szervezetek közel kétharmada (63%) volt már a Parlamentben és/vagy a Képviselői Irodaházban lobbizni. Legtöbb közük (40%) tíznél kevesebbszer.

A kérdőívet visszaküldő lobbilistas szervezetek több mint fele (56%) részt vett már valamely parlamenti bizottság ülésén. Legnagyobb hányaduk (37 %) ez esetben is tíznél kevesebbszer. Azok közül, akik részt vettek már bizottsági ülésen, közel kétharmaduk (64%) meghívást kapott arra. A válaszadók több mint fele (52%) kapott már bizottsági anyagot, sőt egyharmaduk hozzá is szólt a bizottság ülésén.

A válaszadó szervezetek 39%-a igennel válaszolt arra a kérdésre, hogy lobbizásuk eredményeként egy országgyűlési képviselő interpellált, kérdezett vagy javaslatot nyújtott be. Többségük (35%-uk) szerint az országgyűlési képviselő meggyőzésén keresztül lehet eredményesebben lobbizni - 12%-uk véli úgy, hogy a bizottság a lobbizás fő színtere.

A lobbilista jelenlegi szabályozásának előnyeire vonatkozó kérdésnél a legtöbben a valódi konzultációs lehetőséget és a tájékozási lehetőséget említették. Hátrányként minden tizedik szervezet azt említette, hogy valójában nem kérdezik meg a véleményét.

Majdnem minden válaszadó szervezet (95%) hasznosnak tartja azt, hogy a Civil Iroda a parlamenti ülésszakok elején megküldi a lobbilistas szervezeteknek a törvényalkotási programot. A szervezetek kétharmada (67%) már legalább egyszer kapcsolatba lépett az irodával, négyötödük (79%) legalább egyszer meglátogatta az iroda honlapját. A kérdőívet kitöltő szervezetek 81%-a véleményezett már törvényjavaslatot.

A válaszadó szervezetek közül majdnem valamennyi (94%) folytat a parlamenten kívül is érdekérvényesítő tevékenységet. Legtöbbjük (83%-uk) a minisztériumokban teszi ezt.

A hazai lobbizás eredményességének javítására a legtöbben a tevékenység nyilvánosságának megteremtését; a civilek "komolyan vételét"; a kötelező véleményeztetést; a lobbitorvényt; valamint a bizottságokkal megvalósítandó közös programokat említették.

Dr. Sándor Péter
elnökhelyettes
Első Magyar Lobbis Szövetség

Király Edina
irodavezető
Az Országgyűlés Civil Irodája